

ONDER WATER IS HET STIL
EEN VOORSTELLING OVER WORSTELLEN MET JE SEKSUELE GEAARDHEID EN LHBTIQ+ -EMANCIPATIE

amarte
fonds

JANIVO
STICHTING

stt
producties

JONG
HART

Beste docent,

Binnenkort bezoekt u, samen met de leerlingen, de theaterproductie *Onder water is het stil* van *Jong Hart Producties*. In deze lesbrief reiken wij handvatten aan, om de leerlingen op onze voorstelling en het thema voor te bereiden. Zo wordt de ervaring tijdens het kijken groter en doelgerichter. Mocht u naar aanleiding van dit educatie materiaal nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de cultuurcoördinator of mailen naar: info@jonghartproducties.nl

Met vriendelijke groet,

Reno Van Rijsewijk - Artistiek leider *Jong Hart Producties*

Introductie *Jong Hart Producties*

Jong Hart Producties is een productiehuis voor kunst en cultuur(educatie). Wij maken, op basis van stoere coming-of-age verhalen, educatief theater. Hiermee willen wij jongeren en jongvolwassenen een stem geven en laten nadenken over thema's waar een taboe op heerst. Daarnaast organiseren wij workshops en masterclasses in diverse kunstdisciplines, zoals theater, muziek, songwriting, rap/spoken word, beeldend, dans, schrijven, e.d. Mocht jullie school hier interesse in hebben, dan kunnen jullie mailen naar bovenstaand mailadres.

Synopsis *Onder water is het stil*

'Ik wil de cool guy zijn, de macho, de player. Zo zijn jongens, toch? Maar ik niet. Ik ben een mietje, val op jongens. Niemand die dat weet. Hoop ik.'

Sem is de koning. Althans: zo noemt hij zichzelf. De wereld ligt aan z'n voeten. Totdat hij voor het eerst verliefd wordt op een jongen. Zijn leven staat op z'n kop. Hij is toch geen *homo*? Langzaam ontluikt er een geheime liefde tussen de twee. Toch lukt het hem niet om zijn onzekerheden en angsten een plek te geven. Op een nacht valt hij samen met z'n vrienden een homoseksuele jongen lastig op straat. Hij grijpt de jongen in zijn kraag, geeft hem een klap op zijn gezicht, schopt hem in zijn maag. Maar waarom? Kan Sem erkennen wie hij werkelijk is? Of zal hij zijn geaardheid voor altijd verborgen moeten houden?

Onder water is het stil is een solovoorstelling over de worsteling met je seksuele geaardheid. Een verhaal over LHBTIQA+-emancipatie en discriminatie. Over groepsdruk, erbij willen horen en jezelf leren accepteren.

Credits *Onder water is het stil*

Regie: Reinout Bongers

Tekstbegeleiding: Tjeerd Posthuma

PR beeld: Qiqi van Boheemen

Impresariaat: STT-producties

Spel en tekst: Reno van Rijsewijk

Vormgeving: Roel Leenders

Vormgeving poster: R10 Grafisch ontwerp

Lesbrief

Ter voorbereiding op de voorstelling bieden wij een aantal opdrachten aan, die in de klas behandeld kunnen worden. Deze zijn naar interesse en niveau van de klas modulair in te zetten;

1. Associatie opdracht

BEKIJK de poster van *Onder water is het stil* en bespreek deze op associatieve wijze met de klas. Welke gedachtes roept de poster op bij de leerlingen? Wat lezen zij eraan af? Wat voor soort kleding draagt Sem in de voorstelling? Wat zijn mogelijke karaktereigenschappen? Laat leerlingen hun antwoord onderbouwen.

2. Seksuele diversiteit bespreken in de klas

BEKIJK het filmpje *Seksuele diversiteit bespreken in de klas*; [Klik hier](#)

BESPREEK het filmpje met de klas. Dit kan aan de hand van de volgende vragen:

- Wat betekent seksuele diversiteit, volgens jullie?
- Welke soorten seksualiteiten kennen jullie?
- Wat is volgens jullie het verschil tussen sekse, gender en seksualiteit?
- Wat vinden jullie van het woord homo als scheldwoord?

3. Uit de kast komen

VERTEL dat de voorstelling *Onder water is het stil* gaat over Sem; een jongen, die verliefd wordt op een andere jongen. Hij heeft daar moeite mee en zou liever niet homoseksueel zijn.

BESPREEK de volgende vragen:

- Waarom zou iemand liever niet homoseksueel zijn?
- Waarom kan het moeilijk zijn om uit de kast te komen?
- Wat zouden jullie tegen Sem willen zeggen?

4. Help een homo in de klas!

BEKIJK het filmpje *Help een homo in de klas*; [Klik hier](#)

VERTEL dat de jongeren in het filmpje bespreken hoe ze zouden omgaan met hun kind, wanneer hij/zij/hen/hun/die uit de kast zou komen.

BESPREEK het filmpje met de klas. Dit kan aan de hand van de volgende vragen:

- Wat vinden jullie van de reacties van de leerlingen uit deze klas op de vraag: 'Wat als je kind uit de kast komt?'
- Wat vinden jullie van de reactie 'Ik zou het wel gezellig vinden als mijn kind homoseksueel of lesbisch zou zijn?'
- Welke voordelen kennen jullie over homoseksuelen en/of lesbiennes?
- Voor een jongen uit deze klas is de reactie bij een dochter, die uit de kast komt, anders bij een zoon. Waardoor zou dat mogelijk kunnen komen? En in hoeverre begrijpen jullie dit?
- Wat zijn mogelijke redenen van ouders om moeite te hebben met de seksuele geaardheid en/of coming-out van hun kind?
- Stel je hebt een kind. Hij/zij/hen/hun/die komt uit de kast. Hoe zou jij als ouder reageren?
- Hoe kan je op een goede manier reageren als iemand uit de kast komt? Hoe kun je beter niet reageren op een coming-out?

5. Waarom strijden we nog steeds voor homorechten?

BESPREEK bovenstaande vraag met de leerlingen.

BEKIJK het scrollverhaal van NPO kennis; [Klik hier](#)

BESPREEK de volgende vragen met de klas:

- Waarom zouden mensen homoseksuelen of lesbiennes negatief bejegenen, discrimineren of geweld tegen hen gebruiken?
- Zou je als homo of lesbienne hand in hand over straat durven lopen met je partner?

- Wat zouden we kunnen doen om de emancipatie van de LHBTIQA+-community te bevorderen?
- Wat zouden we kunnen doen om discriminatie en fysiek geweld jegens de LHBTIQA+-community tegen te gaan?

Verwerkingsopdrachten voor na de voorstelling

6. Associatiespel

De leerlingen nemen pen en papier. Geef ze de opdracht om in +/- 30 seconden per thema alles op te schrijven wat in hen opkomt over:

- De voorstelling 'Onder water is het stil'
- Mannen en vrouwen
- Mannen en vrouwengedrag
- Lesbiennes
- Mannen en vrouwentaken
- Homoseksualiteit
- Biseksualiteit

Bespreek vervolgens wat ze op papier hebben gezet en waarom. Je kunt de leerlingen vragen of zij vinden dat er voordelen op papier zijn gezet. Waarom wel of waarom niet? Het is van belang deze niet af te straffen, maar uit te leggen dat voordelen juist heel menselijk zijn; ze geven ons de mogelijkheid de wereld om ons heen sneller te kunnen verwerken. Waar het omgaat is of je je bewust bent van deze voordelen en of je er naar handelt of niet.

7. Cross the line

Deel het klaslokaal op in tweeën. Eventueel kan er met (schilders)tape een lijn getrokken worden in het midden van het lokaal. Maak de leerlingen duidelijk dat er een eens-kant en een oneens-kant is. Leerlingen die neutraal zijn, kunnen in het midden van het lokaal of op de streep plaatsnemen. Aan de hand van de onderstaande stellingen neemt iedereen positie in. Vervolgens mag er per stelling nagesproken worden. Ook is er mogelijkheid tot debat. De stellingen:

Coming-out

- Als iemand met seksuele geaardheid worstelt, moet dat ten alle tijden bespreekbaar zijn.
- Iemand is zelf verantwoordelijk voor zijn/haar/hen coming-out.
- Ouders hebben invloed op een relatief makkelijke coming-out.
- Vrienden hebben invloed op een relatief makkelijke coming-out.
- Klasgenoten hebben invloed op een relatief makkelijke coming-out.
- Ieder jaar is het op 11 oktober Coming-out day, waarbij er aandacht besteed wordt aan uit de kast komen of dit nu gaat over geaardheid of genderidentiteit. Stelling: Deze is inmiddels niet meer nodig en zou afgeschaft kunnen worden.
- School is een veilige omgeving om uit de kast te komen.

Zelfacceptatie

- Je kiest voor je seksuele geaardheid en kan hier dus invloed op uitoefenen.
- Je kunt bepalen hoe anderen om je heen jou zien.
- Het is begrijpelijk dat homoseksuelen, lesbiennes of biseksuelen moeite hebben met zichzelf accepteren.
- We kunnen allemaal invloed uitoefenen op de zelfacceptatie van een ander.

Discriminatie en geweld

- Het is op een bepaalde manier begrijpelijk dat homoseksuelen, lesbiennes of biseksuelen gepest worden.
- Het woord 'homo' mag gebruikt worden als scheldwoord.
- Wanneer twee jongens hand in hand over straat lopen, is dat anders dan bij twee meisjes.
- Een homoseksueel is vaak te herkennen aan vrouwelijk gedrag.
- Een lesbienne is vaak te herkennen aan mannelijk gedrag.
- Het is begrijpelijk dat homoseksuelen, lesbiennes of biseksuelen soms moeilijker aan werk komen.
- Het is begrijpelijk dat homoseksuelen, lesbiennes of biseksuelen soms moeilijker aan woonruimte komen.
- Als homoseksuelen, lesbiennes of biseksuelen lastig gevallen worden, hebben ze daar vaak zelf ook een aandeel in. Zo lopen ze bijvoorbeeld hand in hand over straat.

- Het is begrijpelijk dat sommige mensen moeite hebben met de LHBTIQ+-community. Bijvoorbeeld vanwege geloofsovertuiging.
- Het is begrijpelijk dat mensen die moeite hebben met de LHBTIQ+-community, homoseksuelen, lesbiennes en biseksuelen discrimineren.
- Het is begrijpelijk dat mensen die moeite hebben met de LHBTIQ+-community, fysiek geweld gebruiken jegens homoseksuelen, lesbiennes en biseksuelen.
- Er moet harder opgetreden worden tegen discriminatie jegens de LHBTIQ+-community.
- Er moet harder opgetreden worden tegen fysiek geweld jegens de LHBTIQ+-community.

Respect en emancipatie

- Iedereen mag zijn wie hij/zij/hen is.
- Het is een goede zaak dat er zoveel instellingen zijn, die zich bezig houden met LHBTIQ+-emancipatie.
- De Pride moet afgeschaft worden.
- homoseksuelen, lesbiennes of biseksuelen moeten in elk land het recht krijgen te trouwen.
- In sommige landen is homoseksualiteit strafbaar: Stelling: We moeten als Nederland uitdragen dat wij het daar niet mee eens zijn.
- Er moet vanuit scholen meer gedaan worden om LHBTIQ+-emancipatie te doen versnellen.

8. Scènes schrijven

Peil of de leerlingen wel eens een theater -of filmscène hebben geschreven. Vraag ze naar elementen, die nodig zijn voor het schrijven van een scène. Leg vervolgens uit dat de leerlingen in groepjes een scène gaan schrijven over een mogelijke coming-out van een vriend, aan de hand van de volgende elementen:

- Wie?* Wie zitten er in de scene?
- Wat?* Wat is er in de scene aan de hand?
- Waar?* Op welke locatie speelt de scene zich af?
- Wanneer?* Wanneer vindt deze scene plaats? Speelt het zich overdag af? Of juist s' nachts?
- Waarom?* Laat de leerlingen zich afvragen waarom de coming-out op gang gebracht moet worden? Wat is de consequentie als het gesprek niet plaats vindt? Waarom moet het gesprek juist nu plaats vinden?

De scènes kunnen op alle denkbare manieren verlopen. Laat de leerlingen nadenken over reacties in de scènes. Een ouder kan teleurgesteld zijn, een beste vriend overdreven blij, een docent kalm en begripvol.

Ieder groepje leest vervolgens de scène voor. Praat over de tekst en bespreek welke scène het dichtst bij een ideale coming-out komt en welke coming-out moeizaam verloopt. Mogelijk kunnen de scènes, wanneer de leerlingen daar comfortabel mee zijn, uitgespeeld worden in plaats van voorgelezen.

9. Teken je identiteit

In de voorstelling zien we graffiti panelen, waar allerlei tekeningen en uitspraken op staan. Deze gaan (gedeeltelijk) over identiteit. Vraag aan de leerlingen hun ogen te sluiten en na te denken over hoe zij eruit zien en wie zij zijn. Waaruit bestaat hun identiteit? Deel potloden en papier uit. Laat de leerlingen hun visualisaties op papier zetten. Bespreek de tekeningen vervolgens klassikaal. Wat valt erop aan iedere tekening? Wat zegt dat over iemands identiteit? Zijn er vooroordelen? De leerlingen leren mogelijk dat klasgenoten anders naar hen kijken, dan zichzelf. Afhankelijk van het creatieve en associatieve niveau kunnen er ook zelfportretten gemaakt worden. Deze kunnen op dezelfde manier besproken worden.